

HET GEBRUIK VAN AI BIJ DE KREDIETWAARDIGHEIDSBEOORDELING: TOELAATBAARHEID EN AANSPRAKELIJKHEID

Julie Goetghebuer – PhD-Candidate, UGent, Financial Law Institute



INLEIDING

- Consumenten- en hypothecaire kredieten: Boek VII Wetboek Economisch Recht
 - KMO financiering en commerciële kredieten komen niet aan bod
 - AI in de precontractuele fase van kredietsluiting:
 - Focus op kredietwaardigheidsbeoordeling
 - Focus op machine learning en gebruik van big data
- **“AI-credit scoring”**

CREDIT SCORING

- ‘Krediet op punten: niets nieuws
 - Bijv. FICO in VS
- Wiskundige en statistische modellen voor berekening krediet(waardigheids)risico van kredietnemers
 - Doel: al dan niet krediet toekennen + voorwaarden
 - Hoe: analyse van gedragingen en eigenschappen van kredietnemers
 - Scorekaart
 - Optelsom van alle gewogen punten voor elke variabele = eindscore
 - Bodemscore

AI-CREDIT SCORING

- Big data en machine learning
 - Alternatieve of niet-traditionele data
 - *Bijv. het tijdig betalen van de (energie- of internet)facturen, het gebruik van sociale-mediaplatforms, het type gsm en het besturingssysteem, het tijdstip van aankopen, de gebruikte e-mailserviceprovider, etc.*
 - AI/ML maakt het mogelijk grote hoeveelheid aan data snel en op efficiënte wijze te analyseren
 - Niet mogelijk via traditionele scoringsmodellen

DE TOELAATBAARHEID



UNIVERSITEIT
GENT

RESPONSIBLE LENDING

- Elke kredietgever moet op een eerlijke en professionele manier handelen
 - Kredietrisico vs. kredietwaardigheid
 - **Wettelijke verplichting:** kredietwaardigheidsbeoordeling: art. VII.77 WER en art. VII.133 WER
 - Onthoudingsplicht: redelijkerwijze aannemen dat kredietnemer in staat is zijn verbintenissen na te leven
- AI-model: niet enkel het risico op wanbetaling en de kans op verlies
 - Model moet in staat zijn te beoordelen of kredietnemer het krediet kan dragen zonder overmatige schuldenlast
 - Correcte criteria

MINIMAAL IN TE WINNEN INFORMATIE

- Juiste en volledige informatie opvragen die hij noodzakelijk acht om de financiële toestand, de terugbetalingscapaciteiten en lopende financiële verbintenissen te beoordelen, minstens volgende informatie:
 - Doel, inkomen, personen ten laste, lopende financiële verbintenissen, waaronder openstaand bedrag en het aantal kredieten
- Gebruik van een vragenlijst (> 500 EUR)
- Geen AI/ML en big data nodig gelet op het beperkt karakter van de minimaal verlangde informatie: eenduidig, geen brede interpretatie
 - Ook de consument zelf bevragen

MINIMAAL IN TE WINNEN INFORMATIE

- Additionele informatie inwinnen is mogelijk → big data:
 - Beoordelingsmarge
 - *HvJ Consumer Finance (consumentenkrediet)*
 - ! Uitz. Sociale media-gegevens of gezondheidsgegevens (zie cons. 47 voorstel tot nieuwe richtlijn consumentenkrediet)

- MAAR: gegevens verkrijgen van de consument?
 - Art. VII.69 WER en art. 126 VII. WER: “aan de consument”
 - Art. VII.77 WER en art. VII.133 WER: onthoudingsverplichting
 - “beschikt”, “interne en externe bronnen, *waaronder* de consument”
 - RL Consumentenkrediet: “toereikende informatie die, *in voorkomend geval*, is verkregen van de kredietnemer”

- MAAR: steeds rekening houden met minimale informatie opgevraagd via vragenlijst

BEOORDELING VAN DE KREDIETWAARDIGHEID

- Wijze is niet wettelijk vastgelegd
 - Vrijheid in analyse en interpretatie informatie
 - Variabelen + gewicht zelf bepalen
- MAAR: steeds op verantwoorde wijze krediet verlenen
 - Minimale informatie
 - Rechtspraak en rechtsleer (+ FOD Economie): beoordelingscriteria

DE AANSPRAKELIJKHEID



UNIVERSITEIT
GENT

INFORMATIE-INWINNING

- “Juiste en volledige informatie”: minimale informatie + additionele informatie (afhankelijke van de omstandigheden)
 - AI en big data: allicht steeds voldoende informatie
- MAAR: zeer groot risico op “té veel” informatie:
 - Art. VII.126 WER en art. VII.133 WER (hypotheccair krediet): informatie moet evenredig zijn
 - ~ Beginsel van dataminimalisatie in AVG:
 - Niet meer informatie dan nodig voor doel
 - Sanctie: artikel VII. 209 WER
 - Bewijslast rust op kredietgever

BEOORDELING EN ONTHOUDING

- Incorrecte beslissing: krediet *toegekend* aan een niet-kredietwaardig persoon:
 - Weigeren krediet: geen recht op krediet
 - Discriminatie
- Privaatrechtelijke aansprakelijkheid:
 - Sancties in art. VII. 201 WER (consumentenkrediet) en art. VII. 209 WER (hypotheccair krediet): bewijslast kredietgever
 - Ook gemeen recht
 - Beoordeling: middelenverbintenis
 - *Vgl.* “normaal redelijk en voorzichtig *kredietgever*”
 - *Vgl.* “redelijk handelend *algoritme*”?
 - Concrete omstandigheden kredietverlening
 - Ongeacht of analyse door een persoon of een AI-systeem wordt verricht
 - Beoordeling minimale informatie → gevaar overruling

BETROUWBAARHEIDSBEOORDELING

- Betrouwbaarheid en terugbetalingsbereidheid van de kredietnemer beoordelen:
 - ≠ (verplichte) kredietwaardigheidsbeoordeling
 - Eerder gerelateerd aan karakter of handelingen, dan financiële situatie
 - *Bijv. tijdstip bezoek website, snelheid scrollen door kredietaanvraag, aantal spellingsfouten, Facebook-vrienden, online winkelgedrag, etc.*
 - Lage score: krediet niet toekennen, of risico dekken door zekerheden te vragen en/of interesten te verhogen

BETROUWBAARHEIDSBEOORDELING

- Incorrecte beoordeling: kredietweigering of te hoge interesten
 - Niet o.b.v. art. VII.69 WER en art. VII.126 WER
- O.b.v. art. VII. 75 WER en art. VII.131 WER: “onaangepast krediet”?
 - Neen: kredietformule (soort, voorwaarden en draagwijdte)
 - Eerder: lening op interest, kredietopening, bepaalde of onbepaalde duur, vast of variabel tarief, etc.
- Vrijheid van handel voor kredietgever: eigen prijsbepaling (uitz. max. JKP voor bepaalde kredieten)
 - Vrijheid van keuze voor kredietnemer

CONCLUSIE



UNIVERSITEIT
GENT

AI-CREDIT SCORING

- Wettelijk geoorloofd:
 - Mits minimale informatie (via vragenlijst)
 - Mits *responsible lending*

- Aansprakelijkheid:
 - Groot risico op schending beginsel dataminimalisatie: sanctie WER
 - Incorrecte kredietwaardigheidsbeoordeling: sancties WER
 - Gebruik AI: moeilijkere bewijslast + vermijden aansprakelijkheid
 - Sterke bescherming voor kredietnemer

 - Incorrecte betrouwbaarheidsbeoordeling
 - Geen aansprakelijkheid, maar afdoende bescherming voor kredietnemer

Goetghebuer Julie

PhD-Candidate

FINANCIAL LAW INSTITUTE

E Julie.Goetghebuer@ugent.be

T +32 9 264 68 14

M +32 4 76 79 05 10

www.ugent.be



Universiteit Gent



@ugent



Ghent University

